

Характеристика на Турция

Страната е разположена в Западна Азия и Югоизточна Европа. Азиатската и европейската части са разделени от Мраморно море и проливите Босфора и Дарданели. Площта на страната е 779.5 хил. кв. км, от които в Европа - 23.7 хил. кв. км (3.1 %). Граничи (в км) с България - 259, Гърция - 212, Грузия - 288, Армения - 312, Нахичеван (Азърбайджан) - 10, Иран - 454, Ирак - 331, и Сирия - 877. Бреговата и линия е с дължина 7 104 км, от които с Черно море - 1 695 км, Мраморно море - 927 км, Егейско море - 2 805 км, и Средиземно море - 1 677 км. По-голяма част от азиатската част е планинска - на север - Понтийските планини (връх Качкар - 3 937 м), на юг - Тороски (Тавърски) планини (връх Аладаг - 3 734 м), а между тях е разположено Малоазиатското (Анадолското) плато. Най-висока точка в страната е затихналият вулкан Арарат - 5 165 м, в Арменските планини. Климатът на страната е средиземноморски с влажна зима, във вътрешните части - континентален. Средните температури са - януари - от 5 до 15 градуса С°, юли - от 15 до 32 градуса С°. Валежи - 300-500 мм в централните части, в Понтийските планини - до 3000 мм. По-големите реки - Тигър, Ефрат, Къзъл, Ирмак, Сакария. Във вътрешните части на платото са разположени големите безотточни езера - Ван и Туз. Над 25 % от територията са заети от гори. Населението е 65 870 хил. жит. Гъстотата му е 84.5 жит. на кв. км. Средна продължителност на живота - мъже - 67 г.; жени - 71 г. Етническият състав се състои от: турци - 85.7 %, туркмени - 0.3 %, кюрди - 10.6 %, араби - 1.6 %, асирийци - 0.2 %, черкези - 0.4 %, грузинци и лази - 0.3 %, арменци - 0.3 %, гърци - 0.2 %, други - 0.4 %. Столица на страната е Анкара (2 750 хил. ж.). По-големите градове са Истанбул (над 10 000 хил. ж.), Измир (2 000 хил. ж.), Адана (1 000 хил. ж.), Бурса (900 хил. ж.), Коня (500 хил. ж.), Анталия (520 хил. ж.), Одрин, Самсун, Трабзон. Административното деление на страната е от 80 провинции (вилаети).

Държавното устройство на страната е република, начело с президент, избран за 7 години. Законодателната власт се състои от Велико национално събрание с еднопалатен парламент от 550 депутата, избирани за 5 години. Изпълнителната власт се състои от Съвет на министрите и премиер-министър. Паричната единица на страната е турска лира (TL) = 100 куруш Турция е индустриално-аграрна страна. Добиват се въглища (52 млн. т), нефт (около 4 млн. т), хром, волфрам, мед, боксит, сяра. Работят предприятия на черната и цветна металургия (стомана - 12 млн. т), нефтопреработвателни, химически, машиностроителни (75 хил. товарни и 250 хил. леки автомобили годишно, трактори, вагони, локомотиви, морски кораби и др.), електроника, електроуреди и др. Добре развити са хранително-вкусова, текстилна, строителна, мебелна, кожена и хартиена промишленост. Отглежда се пшеница (20 млн. т), ечемик (8 млн. т), цариградски лешник (500 хил. т), тютюн (250 хил. т), чай, грозде, цитруси, ориз и др. От животновъдство е развито отглеждането на едър рогат добитък (20 млн. гл.),

овце (50 млн. гл.), кози (20 млн. гл.). Развит е и риболовът. По-големите пристанища са Мерсин, Истанбул, Измир, Измит, Искендерун, Самсун. Международни летища - Истанбул, Анкара, Измир, Адана, Анталия. Годишно страната се посещава от около 9 млн. туристи.

В сравнение с повечето европейски страни Турция притежава богат животински свят и много растителни видове (около 3500). Над половината от страната е покрита с гори, а две трети от тях са естествени гори. Преобладават широколистните гори с централноевропейски характер, преди всичко бук, дъб, бряст, явор, ясен и липа. Сред иглолистните видове преобладават смърч, както и черен и обикновен бор. В планините се разграничават пет растителни зони: дървета и ливади (до 600 м. н. в.), дъбови гори (до 1100 м. н. в.), букови гори (до 1500 м. н. в.), иглолистни гори (до 2100 м. н. в.), както и клекова растителност (до 2800 м. н. в.). Сред храстите преобладават глог, шипка, трънка, смрадлика, люляк и др. Във високите части на планините виреят иглолистни храсти като хвойна и планински бор. На голяма височина понякога се срещат алпийска роза и еделвайс. Типични обитатели на равнините са крайбрежните лястовици и дивите гъски. Много често се срещат яребици, пъдпъдъци и чучулиги, степен скункс или степни скокливи мишки. Рядко може да се видят фазани, белки и чакали. Във високите части има още диви кози, мечки, лисици, вълци и диви котки. По крайбрежието наред с чайки и ята диви гъски по течението на реките и покрай езерата се срещат сребърният и сивият рибар. В Черно море има малки акули, делфини и черноморски тюлени. Към домашните животни спадат наред с обичайните и биволът, магарето и катъра.

Най - важните туристически обекти в страната могат да се резюмират по следния начин:

Истанбул: не е възможно да се опишат туристическите забележителности на града. Разположен на седем хълма над Босфора и Златния рог, Истанбул е единствената метрополия, стъпила на два континента, която в историята си е била престолен град на три империи - Римската, Византия и Османската. Дълъг е 190 и широк 50 км. Всеки пети турчин днес живее в него. Приютил е между 12 и 15 млн. жители, а годишно половин милион заселници прииждат, за да търсят тук прехрана. През 12 години човешкото гъмжило се удвоява и се "раждат" 1000 нови улици. Някои твърдят, че Истанбул е деветият по население град на земята. За основател на древния град се счита Визант - вожд от Мегара, който дошъл тук през VII в. пр. Хр. Жителите на гръцкия полис попитали Делфийския оракул къде да направят колонията си, а той им отвърнал: "в страната на слепите". След дълги митарства вече изморени, решили да се установят на прекрасно място, заобиколено от Босфора, Златния рог и Мраморно море, което трябвало да се ограда само от една страна. В далечината забелязали селище и си

казали, че жителите му трябва да са слепи, за да не видят това чудесно местоположение, а да се заврат дълбоко в сушата.

Официално градът е основан от Константин Велики на 26 ноември 326 г. Константинопол бил бастион на новата християнска религия така ревностно, както по времето на султан Мехмет II Завоевателят станал столица на най-голямата ислямска империя. Всяка година на 29 май, Истанбул тържествено празнува падането на византийската империя и влизането на града в лоното на исляма. В "Света София", наричана още Великата християнска катедрала, чиято сграда била изчислена през 532 г. и после построена от най-добрите архитекти - математици на времето Антимий от Трал и Изидор от Милет, след тридневното плякосване на града на 1 юни 1453 г. бил извършен първият мюсюлмански намаз. Тогава тя била превърната в джамия. Срещу "Света София" е едно от най-големите водохранилища на Византия "Еребатан". Впечатляваща подземна мрежа от канали винаги била държана пълна в резерв, като предпазна мярка срещу дългите обсади на града. 336 мраморни колони поддържат арки и куполи и всяка е с уникална изработка и височина 9 м. Истанбул е почти безводен град и до него водата идвала по 25-километровия акведукт "Буздоган". Водохранилището било построено през VI в. и е служило в продължение на 14 столетия. То било зорко охранявано. По размери наподобява голям подземен град. Основните забележителности на Истанбул са в "Историческия полуостров" на града, където са най-старите му части Сарайбурун и Султанахмед. Тук е дворецът Топкапъ - старата резиденция на османските султани, от където повече от 400 години са вземани важни решения и изпращани мощни армии срещу Европа. Днес тук могат да се видят безценни съкровища и изключително скъпи 65 000 произведения на изкуствата. Наблизо е джамията Ахмедие - единствената в света с шест минарета. Заради облицовката ѝ със син и зелен фаянс я наричат Синята джамия. Особено пленяваща вечерно време, заради красивото златисто осветление, е атмосферата на древния площад с втория по големина хиподрум след римския. Строителството му е започнал римският император Септимий Север, а го завършил на 11 май 330 г. византийският Константин Велики. Тук се издига Дикилиташ - гигантски обелиск, донесен от храма на бог Амон в египетския град Карнак. Тежи 300 т и е висок 32,5 м. За да го пренесат дотук, го срязали почти наполовина. Успял е да издържи всичките големи земетресения, които ставали в града през почти 100 г. На Хиподрума е и Змийската колона, която Константин Велики донесъл през 326 г. от светилището на бог Аполон в Делфи, Гърция. Третата знаменита колона е Порфирогенната. Някога тя имала ковано медно покритие, което било смъкнато по време на Латинското нашествие, за да секат от метала монети.

На километър и половина от Хиподрума е един от най-старите и най-големи в света покрити пазари "Капалъ чарши". На 30 хектара в него са разположени 5000 магазина, в които работят 15 000 души. Пазарът е добре познат на нашенци, но малцина знаят, че в него има и ... 13 джамии.

Сред безбройните джамии на Истанбул са останали запазени и няколко църкви с уникални мозайки - едни от най-ценните от византийско време. Те могат да се видят в "Света София", в църквите "Света Ирина" и "Памакаристок" (които също били превърнати в джамии), в манастира Пантократор. Забележителна е и църквата "Хора". Тя е изградена на мястото на Юстиниановия манастир през IX в. В Истанбул днес е Вселенската патриаршия. Между трите забележителни исторически сгради на града е българската църква "Свети Стефан" или Булгар Килези, издигната на западния бряг на

Златния рог през 1896 г. в неоготически стил. Цялата е сглобена от железни части с общо тегло 500 т. По проект на арменец Ховсеп Азнавур я изработили в Австрия и дотук била пренесена с кораб по Дунав и Черно море. В Истанбул не бива да се пропуска и неповторимият дворец "Долма бахче". Строен е като имитация на европейските през XIX в. от султан Абдулмеджит I, за когото Топкапъ се оказал старомоден. Тук в 285 стаи и 43 зали се намират 280 вази, 156 часовника, 58 свещника от венециански и бохемски кристал, китайски и севърски порцелан, слонова кост. Само златото и среброто, употребени като строителен материал, са съответно 14 и 40 т. Построяването на този дворец струвало 5 милиона златни монети, което днес е равно на 50 милиона щатски долара. В него се пази най-големият полилей в света, с тегло 5 т, дар от британската кралица Виктория II.

Ефес е един от най-красивите антични градове в света. В него се намира първия най-голям амфитеатър в Мала Азия. През 190 г. преди новата ера Ефес е завладян от римляните и в този период става столица на Азиатската провинция на Римската Империя. За значението на този град може да се съди от посещенията на великите римляни Брут, Касий, Антоний, Цицерон. Впоследствие Ефес станал един от най-важните градове в историята на християнската религия. Свети Йоан е проповядвал тук и по всяка вероятност тук е написал Евангелието. Той е погребан тук, в църквата, носеща неговото име. Според преданията, след разпъването на Христос, Дева Мария избрала този град за свой последен пристан. Забележителните места в Ефес са: Одеон - полукръгло съоръжение, известно като Малкия театър, разпростряно на склона на хълма, на север от Агора. Театърът е бил с капацитет от 1400 места. Първоначално е бил предназначен за заседания на Сената, а впоследствие често се използва за театрални постановки. Агора - е бил културния и политически център на града, както и главният търговски център, в които се събирали търговци от всички краища на Римската Империя. Театърът - прекрасен пример за римско-гръцкия архитектурен стил, състоящ се от три секции: сцена, оркестър (кръгла площадка, където заставал хорът) и полукръгла амфитеатрална зала за зрителите. Вътрешната стена на сцената е украсена с колони, сред които са разположени статуи. Театърът разполага с 25 хиляди места и прекрасна акустика. Храмът на Адриан - този малък храм е изключително красив. В центъра на изящна арка поставена върху централно разположени колони е разположен бюста на богинята Тихе, която е била покровителка на града. Вътре в храма може да се види част от оригиналния подиум, върху който е стояла статуята на обожествения император Адриан. Надпис свидетелства за годината около неговото построяване - 138 г. от малкоизвестният архитект П. Квинтилиус, който посветил храма на Адриан. Библиотеката на Целсий - първоначално на мястото на библиотеката се е намирала фамилна гробница, построена от Юлий Аквил, за заравяне на баща му, който е бил римски сенатор и върховен губернатор на Азиатската провинция. Мраморният съркофаг е бил положен под свода на арка, над която по-късно е построена библиотеката. По времето на Римската Империя в нея са съхранявани 12 хил. папируса. Библиотеката има двуетажна фасада украсена с колони. Първият етаж на зданието е украсен и с четири женски фигури олицетворяващи: Мъдростта, Съдбата, Знанието и Добродетелта. Мраморната улица - била централната улица на града и достигала до

Библиотеката на Целсий. Улицата съществува от I век. Този вид, който има в днешно време и е предаден през IV-V век, когато е реконструирана след силно заметресение, разрушило я напълно. Построена от мрамор и камък, тя прекрасно хармонира с руините на античните здания извисяващите се от двете и страни. Така се разкрива великолепна картина с колони, каменни пиедестали, подиуми, капители, фризове, статуи и останки от търговски павилиони и жилищни домове. В това изобилие на антични руини, често докарани от други райони на града отчетливо се отделят покритите галерии с колони изпълнени с ценни финни мозайки. Църквата Св. Йоан - първоначално тя е била малък параклис построен от учениците на Св. Йоан върху неговата молитва, който по-късно става център на християнско поклоничество. През V в. Теодосий II заповядва да се построи църква с формата на кръста, а през следващия век тя е преустроена и разширена. През средните векове хората са вярвали, че могилата на Св. Йоан има чудодейна сила и затова тук са прииждали много болни и сакати хора.

Историята на Бодрум, известен още като Хеликарнас, започва през далечния XIII в. пр.н.е. Разкопките откриват 5000 години развитие на този старинен град. Много цивилизации намират своя дом по тези земи. Херодот, известен като бащата на историята (като наука) и роден в този ареал през 484 г. пр.н.е. – казва, че Бодрум е основан от дорийците. През VI в. пр.н.е. региона попада под персийско владичество. Най-бляскавия период е около 353 г. пр.н.е., когато е столица на **Satrap of Caria** (този век е известен с развитата търговия, мореплаване и корабостроене).

Artemisia

, която е била жена-войн изиграва основна роля в защитата от азиатските нашествия. А нейната наследничка построява най-старата антика - Мавзолеят в чест на своя съпруг

King Mausolos

и го превръща в едно от чудесата на древния свят (Седемте чудеса на света). Цялата конструкция се издига на 50 м. височина. Първите релефи от Хеликарнаския Мавзолей са отнесени в Британския музей в Лондон през 1846 г. и включват различни стенописи, и предмети. Най-забележителната особеност на Бодрум е Замъкът на Св. Петър.

Произходът на замъка датира от рицарите на

St. John

. Тази група от изгнаници започва своето съществуване през XI в. като основа църква в Йерусалим, но биват отхвърлени от християнството. Когато пристигат по тези земи те заповядват на строителите да използват материалите от гробницата на

King Mausolos

за направата на замък. Крепостта бива наречена

Замъкът на Св. Петър – Освободителя

и служи за убежище на бежанци във времето на кръстоносните походи по западния бряг на Азия. В момента той е един от най-прекрасните музей. Амфитеатърът е другото свидетелство за великото минало на Бодрум. Разположен на склон с чудна гледка към града и събиращ около 13 000 човека, той е бил построен през 330 – 30 г. пр.н.е. Театърът е съставен от три различни части: място за зрителите, място за оркестър и сцената. Той става open-air музей след разкопките през 1973 г. Една от уникалните черти на Бодрум като курорт е, че освен възможности за развлечения през

деня и различния нощен живот , се предлагат толкова много спокойни заливи, плажове и селища, където може да се насладите на прекрасната природа. Никой друг бряг по турско-егейското крайбрежие не предлага на своите посетители възможност да изживеят традиционната атмосфера само на няколко минути от суматохата на модерните туристически центрове.

Мармарис е разположен там, където се събират Егейско и Средиземно море в най-голямото природно пристанище, и обгаден от борови хълмове. Намира се в югозападна Турция, в провинция Мугла и е един от най-големите туристически курорти в страната. На север се простира заливът Gokova, на юг - Средиземно море, на запад е полуостров Datca, на изток е езерото Kousegiz. През цялото време на годината Мармарис е заобиколен от синьо и зелено. Хълмовете, които се връзват в морето и прекрасните заливи правят това място толкова специално. Старата част на града е жилищен район около замъка. Старите къщи, които са под закрила като културно наследство и тесните улички водещи до тях са възхитителни за опознаване. В края на миналия век Мармарис започва да се разраства по бреговете, но в резултат на растежа в областта на туризма се появяват множество хотели. Курорта всяка година посреща множество туристи, голяма част от които притежават яhti и ги разполагат в специалния пристан.

Принцовите острови са свързани с много исторически събития. На Къналъ е бил заточен император Лакатин, а Лъв Армянин - обезглавен. Историческите хроники споменават много често островите във връзка с изтезания, ослепявания и екзекуции на императори и патриарси.

Общата площ на Принцовия архипелаг е едва 11 квадратни километра, но за сметка на това тук има всичко - лозя, маслинови горички, палми. Островите не са били особено популярна дестинация и в миналото. Някога са били наричани "Народни острови" и на тях живеели предимно монаси и отшелници. По времето на Византийската империя се появяват имената - Папаз адалар (Островът на свещениците) и Къйзъл адалар (Принцови острови). Оттогава остава навика тук да бъдат изпращани на заточение неудобни за владетелите принцове, свещеници, знатни поданици, дори крале. Буюк ада е най-големият остров - 5.4 кв. км. В античността се е наричал Питиус. Вилите са построени на отделни групички, на югозападните склонове. Преобладава вечнозелената растителност с огромни палми, пинии, олеандри, чимшири, кипариси. Брегът е стабилизирал с огромни скални късове, а хората се припичат върху тревния пояс, под сянката на палмите. Както и сградите на останалите острови, и тук къщите са изградени от дървени, боядисани в бяло няколко етажни вили в типично средиземноморски стил.

Не е възможно да се обобщят туристическите ресурси на страната. Все пак , те могат да се систематизират по отделни области: Истанбул е известен като търговски център и

има изключително много исторически забележителности. Егейска Турция е известна още като Турската Ривиера, като Мармарис, Кушадасъ и Анталия се превръщат в модерни курорти. В Егейска Турция са разположени и други исторически забележителности – Памуккале, Ефес и др. Одрин, Бурса са известни като търговски центрове. Островната част на Турция е подходяща за морски туризъм, риболов, сърфинг, яхтинг.